

© P. DIELEMAN

Ontharden wordt een blijvende trend

Vandaag wordt er stevig ingezet op ontharding. Tal van initiatieven worden opgestart: de Week van de Bij zet in op ontharding, de stad Antwerpen reikt een premie uit voor wie percelen gaat ontharden. Groen Groeien en AVBS stappen, samen met Landelijke Gilden, mee in het verhaal: er wordt een online verhardingsteller opgestart waarop zowel professionals als particulieren hun onthardingsprojecten kunnen registreren. Het initiatief kadert in de Green Deal Natuurlijke Tuinen. We willen daarmee een beeld krijgen van het aantal vierkante meters dat jaarlijks onthard wordt in Vlaanderen.

Bart Verelst, consulent tuinaanleg

Een verhaal met drie gezichten

De term ontharding dekt vele ladingen: van een gezin dat handmatig een paar terrastegels verwijderd tot een graafmachine die met grof geweld tientallen vierkante meters straatklinkers uitbreekt. Het beoogde resultaat is wel hetzelfde: verharde bodembedekking wegnemen zodat waterinfiltratie terug mogelijk is. Het gebrek aan infiltrerbare oppervlakte leidt mee tot de algemene uitdroging van onze bodem. Regenwater dat terechtkomt op beton, asfalt of bestrating, wordt afgeleid naar rioolputjes, waterslikkers, straatgoten en in tweede instantie naar kanalen en rivieren die het water naar zee brengen. Een stevige plensbui levert ongeveer 35 liter per vierkante meter op.

Gesteld dat de oprit tot de garage achteraan de tuin een oppervlakte heeft van 120 vierkante meter, dan zal er van deze verharde oprit al gauw 4 kubieke meter water wegstromen via de riolering naar ons kanalenet. Dit water zou in de zomer zeer welkom zijn om de grondwaterstand op peil te houden. 35 liter is een momentopname, het betreft een eenmalige, extreme stortbui. Het resultaat is uiteraard nog verbazingwekkender als we het rekensommetje maken van alle regenbuien, verspreid over een heel jaar.

Ontharding wil echter niet zeggen dat we moeten terugkeren naar de Middeleeuwse modderpaden. Veel leveranciers van bestratingmaterialen spelen in op de trend en bieden waterdoorlatende materialen aan. Het gamma reikt van grasdallen, kiezels, tot waterdoorlatende en waterpasserende klinkers. In combinatie met een waterdoorlatende onderbedding, vormen deze materialen een verharding die in staat is water te laten infiltreren in de onderliggende bodem. Het vervangen van verdichte bodemverharding door voornoemde waterdoorlatende materialen is één ding, maar er spelen nog andere aspecten.

Alle tuinbewoners genieten mee

Ontharding in combinatie met vergroening geniet de voorkeur: beton weg, planten en struiken in de plaats.

Door de boomspiegel te vrijwaren van verharding, vergroot de kans dat water insijpelt en wordt uitdroging van de wortels vermeden.

Dat is de ideale oplossing. Eigenlijk worden er door een dergelijke ingreep drie oplossingen aangeboden. In eerste instantie leidt de ontharding tot waterinfiltratie. Een tweede effect is dat de aanwezigheid van planten de biodiversiteit ten goede komt. Het professioneel advies van onze siertelers en boomkwekers kan helpen bij een goede plantenkeuze. De beste opties zijn bijen-, vlinders-, insecten- en vogelminnende planten. Zo'n assortiment zal leiden tot een uitermate geschikte habitat voor onze biodiverse tuinbewoners. Bovendien zal de ontharding in dit geval ook het bodemleven stimuleren. Bladeren en plantenresten geven pendelaars (regenwormen die tot 3 meter diep in de bodem leven) een reden om aan de oppervlakte te verschijnen, om hun menu op te halen. Dit komt ten goede aan de capillariteit en aan de bodemrijkheid. Ook bijen vinden hun ideale woonst in de bodem: 80% van alle bijen, vestigt zich in de bodem. Het hoeven niet alleen struiken en bomen te zijn, die de plaats innemen van de voormalige betonklinkers. Wie lage, al dan niet betreedbare beplanting wil, kan kiezen voor geschikte plantensoorten zoals kruiptijm, loopkamille, stekelnoot, gras of veldbloemen.

Bomen bieden koelte

Een derde voordeel van ontharden is het klimaataspect. Het is geen geheim dat beton, straatklinkers en natuursteen kunnen opwarmen tot extreem hoge temperaturen als ze gedurende lange tijd blootgesteld zijn aan felle zon. Blauwe hardstenen die temperaturen tot 70 graden bereiken, zijn geen uitzondering. De gevolgen hiervan zijn hoogst onaangenaam: verbrande voeten en ook verschroeide planten en gazon. Door de trage afkoeling zal de omgevingstemperatuur op het terras en in de nabije omgeving tot in de late uren onaangenaam warm blijven. Het is dus ijdele hoop dat het na zonsondergang lekker fris zal zijn op het terras, want de tegels blijven nog lange tijd warmte afgeven. Beplanting in plaats van bestrating leidt tot een snellere afkoeling en geeft schaduw. De omgevingstemperatuur onder een boom kan tot 15 °C lager liggen dan elders, afhankelijk van het soort boom. Het bladerdek, de hoogte en de omvang van de kruin spelen uiteraard een rol. De keuze voor bomen, planten, gras, bloemen en water in plaats van verharding, kan de verzengende zomerhitte draaglijker, tot zelfs zeer aangenaam maken. ■